

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdu a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Městský soud v Praze**, se sídlem Praha 2, Spálená 2, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 3. 2014, č. j. 11 A 146/2012 - 30,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 3. 2014, č. j. 11 A 146/2012 - 30, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále „stěžovatel“) podal řádně u Městského soudu v Praze (dále „městský soud“) žalobu na ochranu proti nečinnosti ve věci sdělení informací dle zák. č. 106/1999 Sb.; současně s podáním neuhradil soudní poplatek. Usnesením ze dne 13. 8. 2013, č. j. 11 A 146/2013 - 11, jej městský soud vyzval k jeho úhradě. Toto usnesení převzal stěžovatel dne 2. 9. 2013, stanovená lhůta činila 10 dnů od doručení usnesení. Dne 9. 9. 2013, tedy ještě zjevně ve lhůtě pro splnění poplatkové povinnosti, zaslal stěžovatel městskému soudu el. poštou bez ověřeného el. podpisu podání, v němž na uvedenou výzvu reagoval žádostí o osvobození od soudního poplatku.

Městský soud k uvedenému podání nepřihlédl s tím, že nebylo do tří dnů potvrzeno, tedy nebylo učiněno v předepsané formě a následně usnesením nyní napadeným kasační stížností řízení o žalobě zastavil. Městský soud přitom poukázal na § 37 odst. 2, větu první a druhou, s. ř. s., dle nichž úkon, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem, lze provést písemně, ústně do protokolu, popřípadě v elektronické formě podepsané elektronicky podle zvláštního zákona. S odkazem na rozsudek Nejvyššího

správního soudu ze dne 20. 12. 2012, č. j. 4 Ads 41/2012 - 32, dospěl městský soud k závěru, že žádost o osvobození od soudního poplatku představuje podání obsahující úkon, jímž se žalobce domáhá zcela samostatného rozhodnutí v rámci řízení o podané žalobě. Jde tak o úkon, jímž se disponuje řízením, pokud se stěžovatel domáhal posouzení zcela samostatné otázky o tom, zda splňuje podmínky osvobození od soudního poplatku. Městský soud tak nepřihlížel k žádosti o osvobození od soudního poplatku, která byla učiněna elektronicky bez elektronického podpisu dle zvláštního zákona a nebyla do tří dnů potvrzena podáním stejného obsahu či předložením jeho originálu.

Stěžovatel v kasační stížnosti směřuje své námitky do nezákonného postupu městského soudu, když ten nerozhodl o žádosti o osvobození od soudních poplatků a řízení bez dalšího zastavil.

Kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku a povinném zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti. Trvání na těchto požadavcích by totiž značilo jen řetězení téhož problému, jelikož předmětem přezkumu je usnesení městského soudu o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77).

Stěžejní otázkou sine qua non pro posouzení věci je, zda žádost o osvobození od soudního poplatku je úkonem, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem, tj. úkonem ve smyslu § 37 odst. 2, věty první, s. ř. s. Uvedenou otázkou se zabýval Nejvyšší správní soud mimo jiné v rozsudku ze dne 15. 5. 2014, č. j. 9 As 124/2014 - 13, v němž konstatoval: *„Žádost o osvobození od soudních poplatků není úkon, jímž se ve smyslu § 37 odst. 2 s. ř. s. disponuje řízením nebo jeho předmětem. K takové žádosti se přiblíží i tehdy, když byla podána v jiné formě než písemně, ústně do protokolu, popřípadě v elektronické formě podepsané elektronicky podle zvláštního zákona a nebyla do tří dnů potvrzena písemným podáním shodného obsahu nebo předložením originálu.“*

Dle § 37 odst. 2, věty první a druhé, s. ř. s.: *„Podání obsahující úkon, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem, lze provést písemně, ústně do protokolu, popřípadě v elektronické formě podepsané elektronicky podle zvláštního zákona.“*⁸⁾ Bylo-li takové podání učiněno v jiné formě, musí být do tří dnů potvrzeno písemným podáním shodného obsahu nebo musí být předložen jeho originál, jinak se k němu nepřihlíží.“ Poznámka pod čarou č. 8) přitom odkazuje na zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu).

Nejvyšší správní soud nesdílí názor městského soudu, že žádost o osvobození od soudního poplatku je podání obsahující úkon, kterým se disponuje předmětem řízení nebo jeho předmětem. Zdejší soud běžně o žádostech o osvobození od soudního poplatku, které byly podány elektronicky bez elektronického podpisu dle zvláštního zákona, rozhoduje, aniž by vyžadoval jejich potvrzení písemným podáním shodného obsahu nebo předložením originálu. Ve věci stěžovatele tak učinil např. v usneseních ze dne 16. 1. 2013, č. j. 1 As 179/2012 - 26; ze dne 17. 5. 2013, č. j. 2 Ans 12/2012 - 30; ze dne 26. 4. 2013,

pokračování

č. j. 3 Aps 2/2013 - 20; ze dne 17. 12. 2013, č. j. 4 Ans 10/2013 - 21; ze dne 3. 6. 2013, č. j. 5 Aps 3/2013 - 13; ze dne 14. 1. 2014, č. j. 6 As 96/2013 - 17; ze dne 7. 8. 2013, č. j. 7 Ans 7/2013 - 15; a ze dne 24. 9. 2013, č. j. 9 Aps 6/2013 - 12 (tato rozhodnutí nejsou dostupná z www.nssoud.cz).

Na rozhodování o žádosti o osvobození od soudního poplatku (či soudních poplatků) tak zdejší soud nenahlíží jako na nějaké zvláštní řízení o této žádosti vnořené do řízení o žalobě. Místo náhledu, že by mělo jít o určité „řízení v řízení“, na žádost o osvobození od soudních poplatků Nejvyšší správní soud hledí jako na jeden z procesních návrhů, o kterém se rozhoduje usnesením vydaným přímo v rámci probíhajícího řízení o žalobě. Neexistuje zde tak žádné řízení, jímž nebo jehož předmětem by se žádost o osvobození od soudního poplatku (či soudních poplatků) disponovalo. Žádost o osvobození od soudního poplatku (či soudních poplatků), která nebyla podána písemně, ústně do protokolu, popřípadě v elektronické formě podepsané podle zvláštního zákona, proto nemusí být potvrzována postupem předvídaným v § 37 odst. 2 s. ř. s.

V daném ohledu lze poukázat na smysl § 37 odst. 2 s. ř. s., kterým je identifikace a autentizace osoby podatele (a to skrze vlastnoruční podpis, identifikaci vlastní osoby při sepisu protokolu či skrze elektronický podpis). Vzhledem k tomu, že zvláštní nároky na formu mohou pro určité účastníky představovat jistý procesní diskomfort, omezuje s. ř. s. požadavek zvláštní formy podání jen na vybraná podání, jejichž důležitost odůvodňuje zájem na formě, která umožňuje identifikaci a autentizaci osoby podatele. U dalších podání nespádajících pod § 37 odst. 2 s. ř. s., která se zpravidla váží na již zahájená řízení, se lze spokojit s tím, že podatel je dostatečně identifikován již samotným povědomím o řízení, k němuž se podání vážou. Tak tomu bylo i ve věci před městským soudem, kde již samotná povědomost žadatele o osvobození od soudního poplatku o probíhajícím řízení před městským soudem a časová souvislost jeho žádosti s výzvou na zaplacení soudního poplatku nemohla co do identity žadatele ponechávat žádné pochybnosti. I z pohledu smyslu § 37 odst. 2 s. ř. s. by se tak jevilo trvání na nutnosti žádost potvrdit písemným podáním shodného obsahu nebo předložením originálu jako nadbytečné. Stěžovatel nadto fakticky reagoval na výzvu soudu, a to konkr. v té části, v níž se mu dostalo poučení soudu o možnosti požádat o osvobození od soudního poplatku v daném konkrétním řízení o žalobě, tedy v řízení, jehož předmět již byl vymezen, má-li za to, že jsou u něho dány předpoklady pro takový úkon.

Lze rovněž poukázat na § 42 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Toto ustanovení, byť formulované od s. ř. s. odlišně, plní obdobný smysl jako § 37 odst. 2, přičemž dle věty první § 42 odst. 2 o. s. ř. platí: *„Písemné podání obsahující návrh ve věci samé učiněné telefaxem nebo v elektronické podobě je třeba nejpozději do 3 dnů doplnit předložením jeho originálu, případně písemným podáním shodného znění.“*

Žádost o osvobození od soudních poplatků zcela jistě není podání obsahující návrh ve věci samé, není jej tak třeba doplnit předložením jeho originálu či písemného podání shodného znění. Nejvyšší správní soud přitom nespatřuje důvod, proč by se v daném ohledu měl lišit režim žádosti o osvobození od soudních poplatků dle o. s. ř. a s. ř. s., když výklad daných ustanovení umožňuje dosáhnout shodného výsledku.

Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že písemná podání obsahující návrh ve věci samé mají odlišný režim podle toho, jaký komunikační prostředek byl k jejich zaslání použit. Důvodem pro diferencovaný přístup zákona je snaha zajistit autenticitu podání. U písemného podání, které je vtěleno v listině a zasláno poštou, je zárukou autenticity podpis toho, kdo podání učinil. Písemné podání, které bylo soudu komunikováno telegrafem, telefaxem nebo elektronickou poštou, takovou záruku - s výjimkou podání zaslaných elektronickou poštou a opatřených uznávaným elektronickým podpisem - samo o sobě neposkytuje. Z tohoto důvodu je nezbytné, aby podání učiněná telegraficky, telefaxem nebo v elektronické podobě (vyjma podání podepsaného uznávaným elektronickým podpisem; k tomu viz dále) byla ve stanovené lhůtě doplněna o chybějící náležitosti, resp. předložením originálu nebo písemným podáním shodného znění. Nejsou-li shora uvedená podání ve stanovené lhůtě doplněna, soud k nim dále nepřihlíží. To znamená, že se spis v této věci založí, aniž se soud (nedoplněným) podáním jakkoliv zabývá; soud je tedy nebude např. odmítat ani zastavovat řízení apod.).

Povinnost doplnit uvedená podání se vztahuje toliko na podání obsahující návrh ve věci samé. Ostatními podáními se soud musí zabývat, aniž byla doplněna; zákon ostatně účastníkům žádnou povinnost v tomto směru neukládá.

Nejvyšší správní soud současně souhlasí se stěžovatelem, že rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2012, č. j. 4 Ads 41/2012 - 32, na který odkázal městský soud, byl použit nepřipadně. V daném rozsudku zdejší soud dospěl k závěru, že námitka podjatosti je úkon, jímž se disponuje řízením, konkrétně se jím zahajuje řízení o námitce podjatosti, resp. vyloučení soudce pro podjatost; předmětem právního posouzení tedy nebyla otázka osvobození od soudních poplatků, ale věc skutkově odlišná.

Nejvyšší správní soud se na základě uvedeného výše neztotožnil se závěrem městského soudu, že žádost o osvobození od soudního poplatku představuje podání obsahující úkon, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem. Městský soud se tak v nynější věci měl zabývat stěžovatelovou žádostí o osvobození od soudního poplatku za žalobu, to však neučinil a místo toho řízení o žalobě pro nezaplacení soudního poplatku zastavil. Tímto postupem zatížil řízení předcházející usnesení o zastavení řízení nezákonností, pro kterou bylo třeba napadené usnesení zrušit.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, proto napadené usnesení dle § 110 odst. 1, věty první, s. ř. s. zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení, v němž bude městský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti rozhodne městský soud v dalším řízení (§ 110 odst. 3, věta první, s. ř. s.).

pokračování

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. listopadu 2014

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu